

Telegraful Roman.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 cor., 6 luni 7 cor., 3 luni 3 cor. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 cor., 6 luni 8 cor., 3 luni 4 cor.
Pentru străinătate pe an 24 cor., 6 luni 12 cor., 3 luni 6 cor.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipogr. arhid. Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Corespondențele

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. — Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSETIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douări 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

O chestiune de actualitate.

§§-i 18, 40, 88 și 150 din „Statutul organic“.

Problema, care va forma totdeauna preocupătinea de căpătenie a conducerii noastre bisericești, va fi, să asigure tuturor organelor administrative și corporațiunilor reprezentative ale bisericii noastre posibilitatea de a funcționa normal și regulat, ferindu-le de orice ingerință străină, păgubitoare principiului de autonomie bisericească.

Dacă problema aceasta și în timpuri normale formează una din datorințele cele mai importante ale conducătorilor bisericii noastre, cu atât mai greu apăsa ea, asupra tuturor celor cu simț de răspundere, în împrejurările excepțional de grele, prin cari se strecoara acum viața poporului nostru și a tuturor așezamintelor lui.

Răsboiul actual a chemat multime mare dintre slujitorii și credincioșii bisericii noastre la indeplinirea suprêmei datorințe față de tron și patrie. În timpul acesta, de o durată anevoie de prevăzut, toți cei plecați la răsboiu sunt împedeați întru exercitarea drepturilor, ce le acoardă, precum și întru îndeplinirea datorințelor, ce le impune, Constituția bisericii noastre.

Cel mai însemnat drept, pe care îl acoardă „Statutul organic“ tuturor parohienilor majoreni, cari își împlinesc datorințele parohiale creștinești, este dreptul electoral, chemat să-l exercite fiecare la alegera preoților, învățătorilor, a membrilor comitetului parohial, precum și a reprezentanților, pe cari îi trimite în sinoadele protopopești, eparhiale și în congresul național-bisericesc.

La începutul anului 1915 ar fi să-si exercite toți credincioșii bisericii noastre din întreagă mitropolia dreptul de a alege comitet parohial și deputați sinodali pe un nou ciclu de 3 ani, iar în toamna aceasta ar fi trebuit să se facă alegera deputaților congresuali, caci, după cum stipulează „Statutul organic“ în § 18: „Membrii comitetului parohial se aleg pe 3 ani, se pot însă și realege“; în § 40: „Membrii sinodului protopresbiteral se aleg pe 3 ani și se pot realege“; în § 88: „Membrii sinodului eparhial se aleg pe 3 ani și pot fi realeși“ și în § 150: „Deputații congresuali se aleg pe un period de 3 ani, cu a căruia expirare se publică alegeri nouă cel mult în restimp de 3 luni“.

Expirând ultimul period de 3 ani pentru congresul național-bisericesc din 1915, ar fi trebuit să se facă alegeri încă în toamna acestui an. Dar nu s-au făcut. Si credem, că procedarea Consisto-

rului mitropolitan, care în ședința din August a. c. n'a aflat timpul potrivit de a da ordin pentru să-vârșirea acestor alegeri, a fost corectă și motivată. Căci ar fi fost căt se poate de nejust și neechitabil, ca atunci, când floarea poporului nostru, majoritatea membrilor din sinoadele parohiale, își expun viața pe câmpii de răsboiu, cei rămași acasă, bătrâni și neputincioși, să se dedea la exerciții electorale nu tocmai indispensabile.

Alături de acest motiv, care a determinat Consistorul mitropolitan să nu ia nici o dispoziție pozitivă cu privire la să-vârșirea alegerilor în acest an, a mai fost desigur și teama justificată prin o veche experiență, că orice alegere dă prilej de mișcare neobișnuită, de neliniște și agitație în sinul poporului. Si în starea de rasboiu de azi ar fi fost riscat a expune poporul la astfel de evenimentă, cari ar putea foarte ușor să provoace ingerință nedorită a unor factori externi și amestecul lor prejudicios în afacerile constituționale ale bisericii noastre.

Aceleași motive socotim, că vor da mult de gândit și Consistoriilor noastre eparhiale, cari până la începutul anului viitor (1915) vor trebui să dea organelor subalterne îndrumări mai precise, decum a dat Consistorul mitropolitan, în privința aranjamentului de făcut în împrejurările actuale, ca să-si poată continua corporațiunile bisericești activitatea lor și fără a trece prin sdruncinatura obișnuită a noilor alegeri.

Ce ar fi deci de facut?

Răspunsul la această întrebare nu este tocmai ușor. Căci dela 1868 încoace țara noastră n'a mai fost în împrejurări atât de grele, ca cele de azi. Deci în cursul acestui început de epocă constituțională în desvoltarea bisericii noastre nu vom găsi nici un caz de precedență, a cărui analogie s-o putem aplica împrejurărilor din zilele noastre. „Statutul organic“ și regulamentele noastre bisericești încă nu cuprind vre-o dispoziție specială pentru asemenea stări excepționale. Nu există nici o lege și nici un regulament, ale căror dispoziții să poată înbrața seria infinită a tuturor eventualităților și întâmplărilor, pe cari valurile vremii le pot scoate la suprafață.

Există însă un remediu, cu care se ajuta adeseori, în țările luminate, cei chemați a interpreta sau a executa legile. În lipsa unei dispoziții legale sau reglementare a timpului de față ei aplică dispoziții ale unor legi mai vechi, uneori foarte vechi, ori cauta vre-un punct de sprijin în activitatea și în intențiunile, mărturisite cu graiul sau în scris, ale legislatorului.

Să vedem ce cărări ne-ar putea deschide și nouă, în împrejurările actuale, acest remediu?

„Statutul organic“, în forma sa definitivă de astăzi, cum ni l-a dat congresul național-bisericesc din 1868, în unele dispoziții este mai puțin avantajos decum era „Regulamentul organic“ delă 1864, sau chiar „Proiectul“ de Statut organic, prezentat de Șaguna congresului din 1868. Dacă voim deci să cunoaștem intențiunile marelui legislator al bisericii noastre, va trebui să preferim pe aceste din urmă, ca pe niște izvoare genuine ale concepțiilor clare și sănătoase de cari era călăuzit Șaguna, acărui suscepțibilitate — după cum se știe — a rămas grav rănită, când majoritatea congresului din 1868 n'a vrut să țină samă de concepțiile și experiente bogate ale legislatorului.

Atât în „Regulamentul organic“ prezentat de Șaguna sinodului din 1864 și aprobat de acesta cu însuflare, precum și în proiectul de „Statut organic“ din 1868, se cuprind dispoziții, în sensul cărora membrii comitetului parohial, ai sinodului protopresbiteral și eparhial, precum și ai congresului, se aleg pe căte un ciclu de 6 ani (cf. Actele sinodului din 1864 pag. 95, 105, 131, și „Protocolul congresului național-bisericesc român“ din 1868 pag. 133, 140, 159).

Comisiunea congresului din 1868 a modificat însă proiectul lui Șaguna, punând în loc de ciclul de 6 ani pretutindeni căte un ciclul de 3 ani. Oricine înțelege, că nota distinctivă și caracterul esențial al bisericii este stabilitatea, conservatismul, va admite, că comisiunea congresuală, din punct de vedere bisericesc, a procedat gresit, când a introdus în proiectul lui Șaguna această modificare. A expune poporul dreptcredincios tot din 3 în 3 ani la alegeri, împreună cu momente adeseori prea puțin edificătoare, nu este o masură proprie a contribui, nici la progresul moral și religios al bisericii, nici la întrămarea sufletească a credincioșilor ei. Experiențele constituționale de 46 de ani au dovedit în deajuns desavantajul acestei dispoziții gresite.

Acum se oferă conducerilor bisericii noastre un prilej potrivit de a se folosi, ca de un excelent remediu, de dispoziția contemplată de Șaguna la 1864 și 1868, prelungind, sub necesitatea pronunțioare a împrejurărilor excepționale, ciclul anilor 1912—1914, și transformându-l într'un ciclu de 6 ani: 1912—1917.

Consistoarele eparhiale vor găsi motive deajuns spre a putea face evident înaintea tuturor membrilor colegiilor preoțești și ai sinodelor parohiale, că soluția aceasta este cea mai corăspunză-

toare în actualele împrejurări. Un caz analog din domeniul administrației civile: prelungirea mandatului pentru funcționarii dela comitat, pe calea unei ordinațiuni ministeriale, încă poate fi invocat ca argument.

Dar spre a îndeplini și dispoziția suscitaților §§ din „Statutul organic“, „circularea“ consistorială, ce se va da în această chestie, va fi bine să îndrumă sinoadele ordinare, cari în sensul §-lui 12 din „Statutul organic“ trebuie să se țină în Ianuarie 1915, a declara prin un concluz special, că își dau învoie, ca membrii comitetului și deputații sinodali, aleși la începutul anului 1912, să poată fi considerați acum ca „realesi“, fără îndeplinirea multelor formalități electorale, și pe baza acestor concluze să-si poată continua activitatea și în următorii 3 ani 1915, 1916, 1917. Aceasta ar fi o modalitate de a împăca litera §§-lor respectivi cu intențiile lui Șaguna și de a feri biserica și instituțiile ei de vîrtejul unor lupte și agitații electorale, cari nu pot să-i aducă nici un bine în împrejurările grele de azi.

Aceasta îmi pare, că ar fi o soluție corăspunzătoare și acceptabilă. Cine cunoaște alta mai bună, să nu întârzie a o da la lumină,oricăr ar fi de potrivnică părerilor schițate mai sus. Contraria juxta se posita magis elucescunt.

Dr. Ioan Lupăș.

O zi istorică. Astăzi, în 2 Decembrie n. se împlinesc 66 de ani, de când Maiestatea Sa, Imperatul și Regele nostru Francisc Iosif I a urcat tronul strămoșilor sei. Era și atunci înourat cerul monarhiei, ca și astăzi...

Ruși în Bucovina. Primim spre publicare următoarele informații: Consistoriul mitropoliei gr.-ort. din Bucovina a luat hotărârea încă în Octombrie, după eliberarea orașului Cernăuți, că dacă va fi amenințat orașul Cernăuți de primejdia unei noi invazii rusești, consistoriul să-si mute reședința la Dorna-vatra. Membrii consistoriului, conform acestora, au sosit astăzi (Sâmbătă) în Dorna. Eselența Sa, Mitropolitul Dr. Repta, se află deja de câteva zile acolo. Aceasta determinare a consistoriului e cea mai bună dovedă, că autoritatea bisericească gr.-ort. din Bucovina, după tratarea nedeamă experiată pe vremea invaziunii rusești, se aşteaptă la nouă asupriri și volnicii din partea Rușilor. E o dovedă aceasta totodată și despre aceea, că de puțin crezământ merită asigurările Rușilor, că ei vin se elibereze pe ortodoxii din monarhie. E caracteristic mai departe și faptul, că consistoriul a adus hotărârea cu unanimitate, deci membrii sei români, aflători în majoritate, și Rutenii, deopotrivă, se feresc de Ruși!

Apel.

Serbarea de Crăciun a soldaților internați în spitalele locale.

Filiala locală a reuniunii «Crucea Roșie» intenționează a aranja, cu binevoitorul concurs al tuturor reuniunilor de femei din loc, precum și al epitropiei supreme a reuniunii economice săsești ardeleni, pe seama tuturor soldaților bolnavi și răniți, cam 3000 la număr, internați în toate spitalele locale, o serbare de Crăciun, astfel, ca fiecare soldat să capete dar egal.

De oarece reuniunea «Crucea Roșie», în considerarea altor multe obligamente, nu-i în stare de-a suporta singură spesele impreunate cu această serbare, roagă publicul orașului nostru, ca prin daruri abundente în bani gata să facă posibilă aranjarea serbării. Afară de daruri în bani se pîmesc cu multămită și tigări, tigarete, ciocolată, făină, zahăr, ouă, luminări de Crăciun și sfeșnice.

Toate aceste daruri, donatorii sunt rugați a le preda în vederea scurțimii timpului cât mai curând în cancelaria epitropiei supreme a reuniunii economice săsești ardeleni. (Piața mare Nr. 19, în curte înapoi).

Comitetul filialei sibiene «Crucea Roșie».

Răsboiul.

Impăratul Wilhelm al Germaniei, care până acum a stat necontentit în cartierul general german dela apus, pentru a controla răsboiul purtat în contra Franciei, Angliei și Belgiei, a sosit zilele trecute în cartierul general german dela nord, pentru a vedea și aci cu ochii proprii cum stau și cum merg lucrurile în răsboiul cu Rușii.

Vre-o știre nouă n'avem de alt cum dela granițele rusești. Ce ni se comunică este numai atâtă, că unele încercări de înaintare ale trupelor rusești pe la Lodz au fost împedicate de Germani cu succes. Părți de trupe rusești au fost atacate de trupele germane. În Galitia apoi, unde se află trupele noastre puse în față trupelor rusești, situația e neschimbătă. În Carpați însă s'au dat mai multe lupte însemnate, terminate cu învingerea trupelor noastre asupra celor rusești.

Mai ales la Homonna, teritor ungar, cam 35 kilometri depărtare dela graniță și nu departe de Cașovia, lupta a fost foarte înverșunată și Rușii au fost bătuți rău de honvezii noștri. Au percut mulți morți și răniți, și mulți prisonieri. Peste tot nouă in-

vaziune a Rușilor în Ungaria s'a terminat și deastădată cu înfrângerea lor.

In Sârbia dușmanul desvoltă o apărare desesperată și caută se împedece înaintarea trupelor noastre, dar fără succes. Ai nostri merg mereu înainte. Au ocupat localitatea Ujița și au luat în captivitate doi generali, 19 ofițeri și 1300 soldați, afară de cei prinși mai nainte.

Pe câmpul de răsboiu din apus situația e tot neschimbătă. De trei luni stau trupele față în față și încă tot nu se pot birui una pe alta. În conflictul rus-turc apoi Turcii se laudă cu învingeri continue asupra trupelor rusești.

Carierele vietii

de Iuliu Crișan.

(Urmare).

Deschiderea atelierului propriu.

Deschiderea atelierului propriu nu e lucru așa de ușor, cum se pare la primul moment. Aceasta ne-o arată atâtea exemple din viața de toate zilele. Căță meseriași bine pregătiți, harnici chiar, cari ca calfe au făcut bani, devenind măiestri independenți se nimicesc, pe când alții de multe ori fără pregătire disciplină se fericesc, fac avere și-și creiază o poziție socială frumoasă. Se naște întrebarea deci, unde zace secretul succesului, ca măestru independent?

Un răspuns hotărât la această întrebare nu a dat nimenea până acum. E drept, că se publică diferite comunicări prin gazete, în care se arată, cum cutare milionar a ajuns la starea în care se află. Acestea însă nu dau nici o normă sigură de urmat.

Cu toate acestea, experiența a dat unele puncte, cari urmate pot să contribuie în parte la clarificarea chestiei. Acestea puncte sunt: Să deschidă atelier propriu numai acela, care pe lângă priceperea deplină a meseriei sale are și *spirit de negoț*. Acum a trecut timpul, când cu învățarea unei meserii, și exerciarea cinstită a aceleia dădea pânea sigură. Astăzi oricare știință, ori-ce desteritate personală, e marfă ca și postavul, sau ca și pielea. Dacă nu te pricapi la valorisarea ei, nu căștigi nimica cu ea. Dacă nu-mi pot căștiga cum-părători pentru ea, atunci îmi rămâne, sau lucru eu cu pagubă. De aceea trebuie să cercetez, să simțesc pe acela, care are lipsă de știință mea, de serviciul meu. Dacă mi-am găsit omul, atunci trebuie să-mi scot prețul, toată valoarea lui dela el.

Ce urmează din aceasta? Întâi aceea, că dacă față de unele produse ale meseriei mele nu se arată trebuință, să le părăsesc și să produc astfel de lucruri, cari au trecere.

Se cere mai departe să presimți schimbările ce le provoacă moda. Să fi apoi

asortat cu tot felul de produse, ce se țin de acea meserie, și pe cari publicul le cumpără bucuros din acelaș loc. D. e. lângă păpuși de piele, să ții și păpuși de pânză, globin etc.

Trebuie să știi marii trebuințele publicului și a deștepta pofta de cumpărare. În scopul acesta trebuie să-ți aranjezi galantare frumoase și să ai bolte luminoase, ca în felul acesta să se recomande însăși marfa.

Să-ți recomanzi marfa.

La expediție să fi cu deosebită grijă și punctualitate.

Să cauți să-ți căștigi nouă cunoștințe referitoare la pregătirea celor mai nouă produse ale meseriei; cui li permit împrejurările, să călătorească în orașele mari și să viziteze magazinele și galantarele de acolo. Dacă vede aci anumiți articoli, cari ar avea căutare și acasă, să ia căte unul, iar ajuns acasă, să pregătească căteva de probă: Dacă acestea se trec, atunci să facă în măsură mare.

Cine va urma aceste sfaturi, se va convinge, că cuprind adevăruri netăgăduite.

Acela, care nu are spiritul de negoț, și care nu se știe acomoda cerințelor timpului, în împrejurările zilelor noastre face cu mult mai bine, dacă rămâne calfă.

E întrebarea însă, că fiind calfă, poate-se cineva ferici. Își cine are o poziție mai favorabilă, meseriașul independent sau lucrătorul?

Aceste întrebări ni se vor clarifica, dacă ne vom aduce aminte, că căștigul calfei e sigur, al meseriașului începător e nesigur. Calfele n'au nici o greutate publică, pecând umărul meseriașului e încărcat cu o mulțime de sarcini.

Calfele au fond de pensiune și diferite mijloace de ajutorare în caz de primejdive, pe când meseriașul nu.

Cine însă voiește să se stabilească, acela o poate face foarte ușor. Cele ce sunt trebuincioase să se facă pentru deschiderea atelierului, le normează legea și sunt în partea cea mai mare cunoscute. De aceea nu insist asupra lor.

III. Carierele comerciale.

Negoțul prin diferitele lui specii iărăși oferă o mulțime de cariere. Aceste cariere sunt foarte bănoase și oferă celor harnici, pricepuți în ale negoțului, o poziție independentă și sigură.

Carierele comerciale nu cer pregătire mare anteroară, de multe ori școala poporala e de ajuns pentru îmbrățișarea unui ori altui ram de comerț.

Negoțul nu se poate învăța din carte, și nici din școală; de aceea e bine, ca copiii căt de tineri să se aplice pe această carieră, unde prin experiențele ce le oferă negoțul însuși se califică mai bine.

Pentru căștigarea cunoștințelor teoretice sunt instituite școalele învățătoarelor

comerciali, unde învățăței de negoț pot să se introducă în contabilitate, în corespondență și altele.

La stabilirea independentă, având lipsă de un capital mai mare e bine dacă numai părinții cari au ceva stare își aplică copiii la aceste cariere.

Afără de aceasta, fiind neapărat ca în țara noastră să stie limba maghiară, e bine, ca înainte să-i deie un an ori doi la un gimnaziu, școală reală ori civilă, ca să-și însușiască această limbă. De multe ori au lipsă și de limba nemțescă. Cei ce voiesc, ca copiii lor să știe această limbă, e bine dacă pe băiatul lor îl aplică ca învățăcel la un neguțător german, bine înțăles dacă a învățat cele 2 clase la școale maghiare. Dacă cele două clase le învăță la nemții, atunci anii de învățăcel să-i petreacă în o localitate maghiară, unde și în școala de învățăței și afară de școala își poate însuși limba.

Dacă se multămesc numai cu limba maghiară, atunci e destul și dacă îl aplică de învățăcel în o localitate maghiară.

Indrumările date la carierele industriale, referitoare la alegerea neguțătorului, se potrivesc și aici. De aceea nu le mai repet.

Acei părinți, cari nu voiesc să-și facă băieții neguțători în înțălesul strâns al cuvântului, ci oficienți comerciali (corespondenți, contabili, casieri etc.) trebuie să-și dea copiii la școalele comerciale superioare.

Astfel de școale sunt multe, iar noi România avem una singură, la Brașov.

In școalele acestea se primesc elevi, cari au absolvat cu succes clasa a IV la vr'un gimnasiu, școală reală, ori civilă.

După terminarea școalei acesteia și după depunerea examenului de maturitate băieții au dreptul de voluntariat și se pot aplica ca contabili, corespondenți la întreprinderile comerciale, ori ca funcționari la instituțile de băni.

Prin instituțile de bani s'a dat ocazia a se plasa mulți tineri de ai noștri, dar acum începe a nu mai fi loc. Vor trebui să se aplice deci și la întreprinderile comerciale particulare.

De altmintrele școala aceasta, intrucat ar fi numai posibil, să o absoalve toți, cari se aplică pe cariera comercială și voiesc a să stabili în mod independent.

Cea mai înaltă școală comercială este *academia comercială*. Academii comerciale sunt în mai multe locuri și anume, în Cluj, Dobříš și Budapesta. In academia din Budapesta timpul de instrucție e de 2 ani împărțiti în 4 semestre.

La această academie se primesc elevi ordinari și extraordinari.

Ca elevi ordinari se primesc maturanții școalelor comerciale superioare, maturanții școalelor medii, precum și aceia, cari au absolvat școalele economice și industriale, și a căror atestat final (mezogazdă și ipariskolai végbizonnytvány)

cărui trageau și mergeau la poruncă, de era mai mare placerea să observe, cum mergeau lucrurile de bine.

Grupa pe uscat.

Din capul locului s'a făcut planul, ca oamenii să se impărtă în 2 grupuri. Unii cari să aseze în magazine la anumite locuri provizori de mâncare, alții cari să indeplinească lucrurile de acasă.

Chemarea grupului prim era să înțomească cele de acasă și să cerceteze lucrurile din apropiere. Ioaințea sa are acest grup, imensul ses al mării, după cum se prezintă el în acest bay. La dreapta este stâncă numită capul, cap de om. Dela acest punct de observație avea să fie urmărit corabia în cursul ei și acuma la plecare, dar mai ales la anul, când era să se reințoarcă.

In fiecare corabie, ca și în fiecare familie, bucătarul are un rol deosebit. Un asemenea rol a avut aici la polul sudic bucătarul expediției. Măiestru în felul său a fost bărbatul, care a înălțat locul acesta Marină vechi, veteran în marea de ghiță, cu multe experiențe din numeroase expediții, cunoștea viață deci și din punctul acesta. Totdeauna gata de a-și face datorință, totdeauna vesel, Lindström, căci așa se numea bucătarul, devine cameradul desmeritat al expediției. Pe lângă misiunea de bucătar mai avea și datorință de a îngrăji instrumentele meteorologice. Era inventios și în ce privește tractarea cu instrumentele. Un instrument cu mehanismul

FOIȘOARA.**Cucerirea polului de sud.**

De Mateiu Voileanu.

(Urmare).

In direcțunea mai departe sud s'a trecut prin marea dintre Caphorn și Australia. Norocul cu vânturile favorabile din direcțunea sudestică, căci altcum drumul ar fi cerut timp și mai indelungat. În cele din urmă au dat de munte de ghiță, și de sloii compacți, cari au reclamat deosebită îngrijire în conducederea vasului.

A fost noroc deosebit, că referințele de ghiță erau favorabile, și muntele de ghiță puteau fi înconjurați fără mare ocol.

Este un merit deosebit al conducedorului Nilsen, dela marina norvegiană, care a studiat natura mării polare, și modalitățile de a putea înainta fără pericol. Direcțunea era pe marea Ross. În cele din urmă a trecut corabia și peste greutățile din acești sloii plutitori, și a ajuns la coasta de ghiță Ross.

In lungul ei au străbătut în cotitura Balenoi, au aflat loc potrivit pentru debarcare, și au proptit corabia în marginea părelului de ghiță. Aceasta s'a întâmplat în Ianuarie 1911. Păretele se înălță până la 100 m., erau însă locuri ușor de străbătut platoul de ghiță.

Împrejurarea aceasta norocoasă o au folosit și au debărcat.

Stabiliti pe ghiță corabia a fost întărită, și s'au apucat de facerea locuințelor, cari erau gata de acasă și trebuiau numai încheiate. Ici colea se mai mișcau sloi, corabia schimba poziția, se ținea însă binisori să proprieze barierei luate.

Vremea a fost stabilă frumoasă, și lucrul cu facerea locuințelor mergea repede. Corabia sta lănită lângă barieră. În apropierea corabiei sunt vederi deosebit de frumoase, încă rătăceste un căne de mare. În apropiere sunt paseri polare, Möven. Un om cu sănii și părăsește corabie, spre a înainta la uscat, cum se numește acuma locul și a ordina lucrurile.

Le-a făcut serviciu nespus de mare sănile din nord ski. Instrumentele acestea se întrebuintăză acuma și în părțile noastre. Originea lor este din nord, din Scandinavia. În acestea și în sănii a pus Amundsen speranță de a putea atinge polul de sud, căci fără asemenea instrumente călătoria în părțile acestea este aproape peste putință.

E caracteristic, că călătorii de până acuma Scott și Shackleton, ambii englezi, nu s'au cugetat la avantajele acestui instrument în călătoriile lor antarctice. Amundsen însă și soții lui, ca Norvegieni, cunoscuți din pruncie cu aceste puternice arme în regiuni polare, din capul locului, și au pus speranță în avanțul lor, și nu s'au înșelați. Folosul lor a justificat așteptările. Înțeles, săi Amundsen avea adevărat meșteri în cormuirea instrumentului, și mai ales Bjaland, norvegian adevărat, a căstigat

premiu în cursurile aranjate acasă în Norvegia. Au și făcut asemenea sănii cu măiestrie, căci furnisarea, perfectionarea și confecționarea lor a fost sarcina și oficiul lui Bjaland. Săriuțele acestea nu numai le-au înlesnit înaintarea, ci în multe cazuri printre prăpastile sloilor le-au mantuit viața.

Căpitanul corabiei a fost Nilsen. În grija lui a fost tot ce privește corabia. Acum la deschidere el urmărește tot ce se scoate din corabie și ce se pune în corabie. Cu acest bărbat vom mai face cunoștință. El a avut misiunea să scoată corabia dintră acești sloi, să o conducă în apele tropice, acolo să facă studii oceanografice, și la anul să fie din nou aici spre a transporta acasă pe norvegienii săi și apropiați aici spre a descoperi polul sudic.

După ce locuințele cele nouă au fost terminate, s'a început cu deschiderea corabiei. Rând pe rând s'au scos din corabie lucrurile, s'au pus pe sănii și s'au asezat în cuartierul

îndreptăște la aceasta. Cei cu diplomă de învățători însă nu pot fi primiți.

Ca elevi extraordinari se primesc cei de 18 ani, cari pot dovedi, că au cunoștințele necesare, ca să poată întălege prelegerile.

Fie care elev ordinat sub titlul de didactru trebuie să plătească în fiecare an câte 250 cor, iar cei extraordinari pentru fie care obiect ce se propune într-o oră la săptămâna câte 24 cor.

După absolvarea academiei elevii ordinari primesc absolutoriu. Cei extraordinari nu primesc nici un fel de atestat. Că au luat parte la aceste cursuri, drept dovadă le servește indexul, care are să fie subscris de profesorul ale cărui prelegeri le-a ascultat.

Privatisti nu se primesc.

Absolvenții scoalei acesteia pot să-și creieze frumoase poziții sociale și materiale, de aceea cine numai poate și are inclinare spre comerț, să le absolve.

(Va urma).

Deschiderea parlamentului român.

Sâmbătă s'a făcut în București, cu solemnitatea obișnuită, deschiderea corporilor legiuitoroare române. S'a oficiat întâi un serviciu divin solemn la mitropolie, prin I. P. S. Sa, Mitropolitul-Primat Conon, cu asistență mare, apoi deputații și senatorii s-au întrunit în sala de sedințe a palatului adunării deputaților, unde la orele 12 a sosit și M. Sa Regele Ferdinand, insotit de Mostenitorul de tron, Prințipele Carol. Au fost primiți cu aplause sgomotoase. Regele a făcut deschiderea sesiunii ordinare a parlamentului român cu următoarea vorbire, ascultată cu încordată atenție:

"Domnilor Senatori! Domnilor Deputați! Deschizând pentru prima oară sesiunea ordinată a Corporilor Legiuitoroare, gândul Meu se îndreaptă către iubitorul Meu Unchiu, a cărui incetare din viață o plângem cu totii.

Prin înțelepciunea, prin virtuțile, prin munca Lui neobosită, închinată toată numai binelui obștesc, Regele Carol a înscris în istoria neamului nostru una din paginile cele mai glorioase.

In timp de răsboiu El a dus viteza noastră către Izvândă, iar în timp de pace El a veghit neobosit și a călăuzit întreaga desvoltare a Statului, ce ne a îngăduit, ca în mai puțin de o jumătate de secol, sub binecuvântata Lui domnie, să intemeiem un Regat, care pășește cu încredere spre îndeplinirea uritei sale.

Simțim astăzi cu atât mai dureros pierderea acestui mare Rege, cu căt situația internațională prezintă o neobișnuită gravitate.

Ca să putem trece aceste vremuri grele, avem neapărată nevoie de concursul sincer și de patriotismul luminat al tuturor forțelor naționale, precum și de unirea suflătoroare a tuturor.

Domnilor Senatori! Domnilor Deputați! Sunt convins, că pătrunși de însemnatatea situației actuale, nu veți pregeta să dați guvernului Meu tot sprijinul cuvenit, ca el să poată aduce la îndeplinire diferențele proiecte de legi cerute de Imperiul, sau menite să îndestuleze trebuințele ar-

unui ceas, nu vrea să funcționeze. Bucătarul Lindström îl dă de leac. L'a pus în cuptor, ca cum ar fi o galășă. Oleul care a înghetat se topește, instrumentul devine docil și-si face datorinta cu esititate.

Deosebită îngrijire s'a dat locuinței de iarnă. După ce s'a ales locul pentru locuințe, s'a început lucrarea cu facerea fundamentalului. S'a ales un loc scutit din spate, și acesta a fost lucru foarte înțelept. Se stie adeca și din însemnările lui Scott, că în regiunile acestea vânturile sunt vin din est, și nu din sud. În general în cursul iernii vremea a fost relativ bună. N'au avut să sufere mult de vânturile și furtunile înfricoșătoare din regiunile acestea. Frigurile însoță au fost foarte mari. În locuințe temperatura era moderată și plăcută.

Fundamentalul locuințelor s'a tăiat în ghiat, s'a încheiat casele, s'a așezat, și în câteva zile locuințele stau gata, spre a-i feri de aspirina vânturilor și de greul gerului. Complexul întreg s'a numit "colonia Fram".

Pentru cani s'a făcut locuințe după Imperiul din Grönland. Spre acel scop s'a ales loc larg la spatele locuințelor oamenilor. Pentru fiecare câine s'a lăsat teren larg pentru mișcare; s'a făcut despărțiminte prin dropt, spre a nu veni în contact unii cu alții, și să nu se poată bate. În general aveau neconținut un îngrijitor. Pe timpul iernii lurgi trebuia să se pregătească pentru o noapte lungă și întunecată. Cu timpul locuințele erau îngropate, încât numai vârful horurilor se mai vedea. Între unele

matei, pe care națiunea întreagă o inconjoară cu dragoste și incredere.

Domnilor Senatori! Domnilor Deputați! Înalt cătră Cel Atot Puternic rugile Mele, ca să binecuvânteze lucrările Domnilor Voastre și să ocroteasă scumpa noastră patrie.

Sesiunea ordinată a Corpurilor Legiuitoroare este deschisă".

Mesajul de tron al Regei Ferdinand a fost primiți că aplause. Domnul prim-ministrul I. Brătianu încă a declarat apoi sesiunea ordinată a corpilor legiuitoroare române de deschisă.

Sara la orele 5 s'a tinut o consfătuire a majorităților. A luat cuvântul prim-ministrul Brătianu și a spus, că situația este foarte gravă și în astfel de vremuri nu se face multă vorbă, ci se cere tăcere și muncă, căci o mică greșală poate se aducă dezastre. Cere sprijinul majorităților parlamentare. Atât presidentul camerei, Ferechide, cât și presidentul senatului, Misir, asigură guvernul de necondiționată încredere a majorităților din ambele coruri legiuitoroare române. La orele 6 consfătuirea a fost terminată.

NOUTĂTI.

Din cauza sfintei sărbători. „Intrarea în biserică”, numărul cel mai de aproape al ziarului nostru va apărea Luui la ora obișnuită.

Moratoriul prelungit. Prin ordinație ministerială moratoriul a fost de nou prelungit până la 31 Ianuarie nouă 1915.

Fondul Augusta din Budapesta are intenție să trimite căte un dar de Crăciun fiecarui soldat de pe câmpul de răsboiu. S'a deschis colecte în țara întreagă în scopul acesta și din banii adunați se vor cumpăra pachete cu diferite daruri, numite pachetele Augusta. Prețul unui astfel de pachet face 3 coroane. Colectă s'a deschis și în orașul nostru, din partea magistratului, unde sunt a se trimite ofertele benevoile, spre a fi trimise la locul destinației.

Sfârșitul procesului din Sătmăr. Tribunalul sătmărean a înștiințat pe apărătorul advocat P. Porutiu, că preotul G. Mureșan din Moftin și ceilalți 12 acuzați, cari au fost judecați la 17 April 1914, sunt grațiați de Maiestatea Sa Monarhul prin înaltul decret dela 8 Noemvrie a. c. Prin acest act de grătie procedura penală s'a sistat, iar cheltuielile de proces în sumă de peste 6500 coroane cad în sarcina statului.

Pentru cei lipsiți. Colectă deschisă în Sibiu pentru ajutorarea familiilor lipsite de celor de pe câmpul de răsboiu și pentru „Crucea Roșie” a dat până la 28 Noemvrie 1914 frumosul rezultat de 51.748 coroane 51 fileri, din cari au fost întrebuițate mai multe 35.000 coroane, iar restul de 16.748 cor. 51 fil. s'a distribuit astfel: la dispoziția comitetului orașenesc s'a pus 8000 coroane, Crucea Roșie a primit 8000 coroane, pentru Crăciunul celor din răsboiu s'a dat 375 coroane, iar pentru Crăciunul celor din diferitele spitale din Sibiu 373 coroane 51 fileri. Oferte marinimoase se mai primesc.

de tot felul pentru iarna polară și-au uitat să ia lopti pentru delăturarea zăpezii. În lipsa de lopti, s'a grămadit zăpadă în asă măsură, încât de multeori nu puteau iesi din casă. Însă ce nu face omul de năcaz, fauri aveau, fer aveau. Să au făcut lopti cu cari delăturau neaua. Mai deoare și au făcut tuneluri sub zăpadă și prin acelea comunicau.

In afunzime de trei metri sub sloiul de ghiat s'a tăiat loc și s'a planat pentru locuințe. In despărțiminte deosebite s'a pus cărbunii, oleul, și atelierele de lucru. În aceste au lucrat iarna întreagă și primăvara și-a aflat pregătit de nou spre a-și împlini misiunea, pentru care au venit în aceste locuri ghetoase. In o odaie mai mare ceteau și prânzau iarna întreagă, a ars o lampă cu petrolet cu puterea de 200 lumini. Lampa aceasta le încălzi totodată și odaia aceasta. Căldura era de multe ori peste 20°C. Pentru aerisare avea ventilație, care se folosia după trebuință.

Locuințele acestea și atelierele de lucru, o sală mare ca magazin, o localitate pentru observarea temperaturii, erau legate între sine prin o galerie. Tot aici era aranjată o localitate pentru baie de aburi.

Aranjarea aceasta expusă amănunțit ar da ea înșa material de o conferință, și acea conferință ar fi de tot interesantă. Amundsen, în carte sa „Cucerirea polului de sud”, ne prezintă viața în cursul iernii, lucrările în atelier în forma unei călătorii, ce o face cu cetitorii săi în cartierul de iarnă.

(Va urma).

Dar pentru biserică. Parohul gr.-ort. român din Unguras, domnul Joil Ghirițan, a donat pe seamă bisericii noastre din Dol, arsă de tot, un rând întreg de vestimente bisericești, pentru preotul slujitor la sfântul altar, pentru care faptă nobilă îl aduc cele mai călduroase mulțumiri. Dol, 28 Noemvrie n. 1914. Gavril Cureau, m. p. paroh.

Pregătiri rusești. Ziarul din Milano Corriere della Sera și din Petersburg, că în Rusia au fost convocate opt clase de etate dintre gloați.

Din Belgia. Pe câmpul de răsboiu în Flandra s'a stricat vremea cu desăvârsire. Ninsori, pluji și vijelii se schimbă unele cu altele. Astfel armele vor mai tăcea câteva zile. După spusele ofițerilor germani din Belgia, lupta din Flandra are să se sfârșească neapărat până în 16 Decembrie.

Catastrofa unui vas de răsboiu. Vasul englez de răsboiu Bulvarh s'a nenorocit în dimineața zilei de 25. Noemvrie: în urma unei puternice explozii a fost aruncat în aer, 700 de oameni s-au înecat în valuri. Flota engleză a pierdut până acum 19 vase de răsboiu, între cari 5 crucișătoare pantere. Pierderile în oameni sunt sase mii de marinari, ofițeri și soldați. Pe Bulvarh au perit toți ofițerii, au scăpat numai 12 soldați.

Rege rănit. Se svonește, că regele belgian Albert a fost earăgi rănit la brăț în luptele de la Yser. Profesorul de chirurgie Depage din Bruxela a fost chemat la rege.

Ajutor japonez. Alianții, cum vestește parizianul Herald, au cerut în mod oficial trimiterea de trupe japoneze, dar deocamdată numai detașamente de geniu și pionieri.

Absințul. Alcoolismul, cum se jălușează ziarul Temps, ia dimensiuni tot mai însărcinătoare în Franță. Consumarea absințului în deosebi a crescut. Toate ordinele guvernului, privitoare la oprirea acestei băuturi, au rămas fără efect. Prefecții multor orașe raportează, că străzile sunt pline de oameni băți, între cari se pot vedea mulți soldați concediați și răniți. Vanzarea absințului în sticle infloreste ca niciodată.

Frigul pe mare. În porturile Suediei a înghetat apa mării. Circulația vaselor în Marea de Nord începe să se sistă. Desigurarea se așteaptă abea în luna lui Mai, când marea va fi eară navigabilă.

Trupe nouă. Ambasadorul englez a plecat dela Bordeaux cu o misiune specială la Londra. Cercurile bine informate din Bordeaux cred, că drumul acesta al diplomaticului să în legătură cu cererea Franței de a se trimite trupe ajutătoare mai mari din partea Angliei pe seama frontului francez dela sud-est.

Gloașii în comitatul Făgărașului. Din patru cercuri ale comitatului Făgăraș, anume din cercul Zărnești, Șercaia, Arpașul de Jos și Făgăraș, s'a prezentat cu total 3200 gloașii clasa B. Dintre aceștia s'a aflat potrivită 2015. În orașul Făgăraș s'a prezentat 220 gloașii, între cari au fost găsiți buni 153. Gloașii aflați potrivit formează 65 procente din căi s'a înfățat.

Cauza invaziunii. Unul dintre ofițerii ruși căzuți de curând în captivitate a povestit, pentru ce se face încercările rusești de a trece Carpații. Armata rusească din Galicia, zice ofițerul, se găsește într-o stare grozavă, de oarecare aprovizionarea se face cu greutăți enorme. Din Rusia abia se pot transporta lucrurile necesare de trai, iar Galicia nu mai poate da nimic pentru hrana zilnică, căci oastea dușmană a călcăto până acum de sase ori și a consumat toate proviziile. În comparație cu Galicia, pământul Uogariei este intact și e bogat în produse. Aceasta este motivul, pentru care ostile rusești au năvălit a doua oară prin Carpați; va se zice nu din cauză de tactică mai înaltă, ci numai pentru procurarea de nutriment.

Portugalia. După Franța, Belgia, Anglia, Rusia, Serbia, Muntenegru și Japonia a intrat în vîrtejul răsboiului o nouă alianță: Portugalia. Parlamentul portughez adepătă a împotriva guvernului său să sprijinească Anglia cu armele. Portugalia este o țară săracă; are șase milioane de locuitori cu 80 procente de analfabeti. De teamă să nu și pearză coloniile depărtate, Portugalia a fost necesitată să intre în luptă pe partea Angliei. Armata portugheză în timp de pace are 25 de mii soldați, iar în timp de răsboi 220 mii soldați — pe hărție. În expediție au să pornească, după ziarele din Lisabona, cam 18 mii de oameni.

Mareșal. Ca recunoștință pentru apărarea energetică a frontierelor știce ale Germaniei, împăratul Wilhelm a numit mareșal pe generalul Hindenburg. Aceasta i s-a adus la cunoștință prin o telegramă împărătească, ținută în termeni foarte căduroși.

Concert de binefacere. Concertul, a cărui programă am publicat-o în numărul trecut, și care se organizează în favorul Crucii Roșii, se va ține în teatrul orașului nostru Vineri la 4 Decembrie 1914. Începutul la 7 și jumătate ore seara.

Un apel. Cunoscuta casă de editură Filip Reklam jun. din Lipsca a publicat un apel, unde se face propagandă cu scop ca în Germania să se adune daruri marinimoase pentru ostașii armatei austro-ungare. Casa Reklam a deschis lista de contribuiri cu o sumă însemnată.

Garnizoana din Belfort. Ziare franceze scriu, că garnizoana din Belfort a încercat în ultimele două săptămâni să facă spre Alsacia mai multe năvăliri. De opt ori s'a luat ofensiva, și totdeauna fără succes: toate atacurile francezilor s-au respins, cu pierderi însemnante pe partea lor. Au căzut în luptele dela Belfort cam 20 mii francezi, morți și răniți.

Hărția în contra frigului. Ziare franceze cer delă cetitorii să trimită în massă hărție de gazete folosite, căci poate să fie întrebuițată de soldații aflați în răsboiu. Soldații francezi adepătă își pun hărția sub bluză pe piept sau pește ciorapi, și în acest mod slabesc puterea frigului, scutind oamenii de răceală, de bronchită și alte boale. Se zice că trupele franceze ar fi aflat dela germani înțușirea aceasta bună a hărției.

Nouă uniformă. Pantalonii roșii, devești pantaloni istorici ai armatei franceze, au dispărut. Soldații, de căteva zile, poartă în mare parte uniformă nouă, care la distanță este aproape invizibilă. Coloarea sa este albastră surie și albă; chipul e provăzut cu scut pentru a apăra cefă și urechile.

Comunicația postală cu Turcia. Direcția generală a postelor și telegrafelor din Ungaria înștiințăză, că la oficiile poștale otomane din Turcia se pot trimite scriitori de valoare și pachete până la maximul declarației de zece mii de franci.

Tomsc. În mai multe rânduri am spus, că soldații căzuți în captivitate rusească sunt internați în mare parte în Siberia, și în deosebi în orașele Tomsc și Omsc. Vor fi mulți feciori de român prinși, în acesta două orașe, fără să fi gădit vreodată că au să ajungă în fioroasa Siberie. Prizonierul de altfel nu le merge rău pe pământul ghețos al Aziei. Tomsc este orașul de frunte al Siberiei și n'ar face rușine nici chiar unei țări civilizate din Europa. Numai legătura cu calea ferată este cam anevoieasă. Orașul are universitate, politehnici, clinice, școale secundare, și normale pentru învățători și învățătoare, școale de muzică, și multe alte institute de învățământ. Unele părți din oraș sunt clădite după model european; altele, mai la o parte, se găsesc în stare puțin îngrijită. Peste tot soldații noștri, duși la Tomsc Siberiei, sunt împărtă

Nr. 561/1914.

(607) 1-3

Concurs.

Pe baza rezoluției Consistoriale Nr. 12081/1914 bis. pentru ocuparea postului de paroh în comuna bisericăască gr.-or. rom. de clasa III-a Orăștie-Orăștioara-de-jos, din protopresbiteral Orăștiei, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele impreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B.

Doritorii de a ocupa acest post se trimită, până la terminul cuvenit, rugările concursuale cu documentele recerute de legile în vigoare la subscrizul oficiu și să se prezinte la biserică spre cunoaștere, cântare și eventuală servire.

Orăștie, la 15 Nov. 1914.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. român.

Vasile Domșa
protopresbiter.

Nr. 559/1914.

(608) 1-3

Concurs.

Pe baza rezoluției Consistoriale Nr. 5447/1914 pentru întregirea parohiei de cl. III-a Sereca, protopresbiteral Orăștiei, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în foia „Telegraful Român”.

Emolumentele impreunate cu acest post sunt venitele stolare fasonate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta subscrizului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, iar concurenții pe lângă ob servarea prescriselor reglementare, se vor prezenta în vre-o Dumineacă sau sărbătoare la biserică pentru a cânta și predica, respective a celebra.

Orăștie, la 15 Nov. 1914 v.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. în con telegere cu comitetul parohial respectiv.

Vasile Domșa
protopresbiter.

ICOANE SFINTE

- I.
- Adormirea Maicii Domnului
- Bunavestire
- Nașterea Domnului Iisus Christos
- Fuga la Egipt
- Iisus în biserică de 12 ani
- La nunta din Cana
- Iisus pe mare
- Invierea lui Lazar
- Schimbarea la față
- Rastignirea lui Iisus Christos
- Punerea în mormânt
- Invierea Domnului
- Inalțarea — Florile
- Tăierea împrejur
- Nașterea Maicii Domnului
- Pogorârea Duhului sfânt
- Nașterea sfântului Ioan Botezătoru
- Grigorie, Vasile și Ioan
- Adormirea sfintei Ane
- Aflarea capului sf. Ioan Botezătoru

pictură de mână în ulei, pe pânză, în oricare mărime, pe lângă prețurile cele mai moderate ofere:

II.

- Iisus pe Cruce
- Inalțarea sfintei cruci
- Ilie prorocul în carul de foc
- Tăierea capului sfântului Ioan
- P. Grigorie teologul
- Sf. Vasilie

III.

- Botezul Domnului
- Constantin și Elena
- Sfântul Dumitru călare
- Sfântul George „
- Maica Domnului
- Petru și Pavel
- Arhanghelii Mihail și Gavriil
- P. Ioan Gură de aur
- PP. Ioachim și Ana

Librăria Tipografiei arhidicezane

Sibiu, strada Măcelarilor Nr. 45

IV.

- Arhanghelul Mihail
- Gavriil
- Apostol ori care
- Domnul Christos
- Iisus în muntele Maslinilor
- Sfântul Dumitru
- Sfântul George
- Ilie Prorocul
- Ioan în pustie
- Sfântul Nicolae
- Simeon
- Andrei
- Evangelistul Ioan
- Luca
- Marcu
- Mateiu
- Proroci Zaharia
- Apostolul Iacob
- Filip

	Grupa I.					Grupa II.					Grupa III.					și Icoane din Grupa IV.					
	Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					
	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	
foarte fine Cor.	39·20	44·80	58·80	81·20	106·40	35—	40·60	51·80	70—	89·60	30·80	37·80	46·20	61·60	78·40	28—	34·60	42—	56—	70—	cor. foarte fi e.
fine . . .	26·60	29·40	46·20	56—	72·50	23·10	27·30	40·60	49—	65·80	20·30	23·80	35—	43·40	60·20	18·20	21—	30·80	39·20	56—	, fine.
simple . . .	14—	16·10	18·20	26·50	36·40	12·60	14—	16·10	23·80	32·20	11·20	11·90	14—	21·70	29·40	9·80	10·50	11·90	9·60	26·60	, simple.

Prețurile indicate în sema de sus sunt să se înțelege numai la icoane pictate pe pânză și fără cadre (rame). La dorință se pictează însă și pe lemn, tiniche și aluminiu.

Deosemenea și cu angajamentul pentru prapor din orice fel de materii și de orice coloare pe lângă condițiile cele mai favorabile